

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 23. De renuntiatione beneficiorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

nem beneficij. Nam alia sunt quæ eam imponunt, non in pœnam criminis, sed tantum ob factum Clerici, vel euentum, vel conditionem tacitam non impletam, sub qua fuit eidem Clerico collatû beneficium: adeo vt leges huiusmodi censentur potius conuentionales, quam pœnales. Quo fit, vt ex in foro conscientia inducant obligationem statim dimittendi beneficium. Sic ille qui matrimonium contrahit, aut qui professionem facit in religione approbata, aut qui accepto Parochiali beneficio nõ promouetur intra annum ad presbyteratum, nullatenus potest beneficium retinere.

Alia autem leges sunt quæ vere, & propriè pœnales, beneficiorum priuationem imponunt in pœnam criminis commissi: hæc iuxta Soti, & aliorum sententiam quos secuti sumus loco antememorato, non obligant Clericû in foro conscientia, ad beneficium statim dimittendum: quia cum ipse vere, ac propriè habuerit ius acquisitum in beneficio: non debet in foro conscientia, contra seipsum tam grauem pœnam exequi, sed potest expectare sententiam Iudicis. Neque obstant verba legis: Sit ipso iure priuatus, vel vacet beneficium: quia tantum significant esse alijs ius beneficium impetrâdi eo ipso, quod beneficiarius fuerit in iudicio declaratus reus illius criminis: ita vt opus non sit aliqua alia sententia, qua is condemnetur priuatione beneficij; sicut est opus, cum lex non priuat, sed præcipit priuandum.

Quod tamen non procedit, cum in lege adicitur: Sit ipso iure priuatus beneficio, absque vlla declaratione, vel ministerio Iudicis. Aut, priuatum esse ipso iure beneficio, præsentis decreti vigore declarantis. Aut ipso iure priuatus, ita vt in foro conscientia beneficium dimittere teneatur. Nam tales particulae aditæ inducunt in foro conscientia priuationem beneficij, ante omnem declarationem criminis: quasi Ecclesia sub ea conditione Clerico beneficium contulerit, vt si tale crimen patrarit, debeat statim illud relinquere. Vnde possumus argumentum sumere; quod cum tales particulae non addantur frustra, sed habeant eum effectum quem diximus: dum non adduntur in lege; indicari quod ea non imponat obligationem in conscientia dimittendi statim beneficia: sed ita, vt possit expectari Iudicis sententia declaratoria criminis. Id quod locum habere, etiam quando crimen notorium est ex euidencia facti, notus libro 1. De iust. & iure, questio. 6. art. 6. in fine tertia conclusionis, satis probabiliter tenet contra Panormit. ad caput. Cum non ab homine, De iudicij, Ratio est, quia euidencia facti non succedit loco sententia Iudicis sed loco accusationis, iuxta cap. Euidencia De accusat. iuncta glossa finali.

326. Tertius effectus vacationis est, vt ipso iure, vel ipso facto priuatus beneficio non faciat fructus suos. Qui quidem cum aliqua restrictione intelligendus est quoad vacationem ob crimen. Nam ante ratam sententiam declaratoriam eiusdem criminis, talis vacatio non obstat quin beneficiarius possit fructus beneficij percipere iuxta tradita à nobis in expositione primæ difficultatis adde à nobis ad supra memoratam questio. tertiam. Post eiusmodi vero sententiam nequit illos percipere: ita vt perceptos restituere teneatur, tanquam alienos, cum & titulo & administratione beneficij priuatus sit. Qua etiam de causa id ipsum beneficium nequit ab ipso tunc resignari alteri, aut permitti cum alio beneficio.

CAP. XXIII.

De renunciatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

- 327 Renunciationis beneficij varia genera.
 328 Renunciare potest quis beneficio. non tantum per seipsum, sed etiam per procuratorem: & tres casus in quibus, tenetur renunciare.
 329 Obligatio iuris nature relinquendi beneficium, & restituendi fructus ex eo perceptos.
 330 Dux regule Cancellaria in renunciatione obseruanda.
 331 Conditio renunciationis vt fiat auctoritate Superioris.
 332 Conditiones, vt scienter, & vt sponte fiat.

- 333 Difficultas, An irrita sit renunciatio facta meru.
 334 Alia, An facta à minore 25. annis: aut facta in seruire morbi acuti.
 335 Reliqua conditiones requisita ad validitatem renunciationis.
 336 Per renunciationem valide factam beneficium vacat.
 337 Modi quibus datur egressus ad illud.
 338 Quando renunciatio possit aut non possit fieri propria auctoritate.
 339 Renunciatio est aut tacita que dupliciter contingit: aut expressa, que distinguitur in puram & conditionatam.
 340 Conditionata quatuor species: & quod tres prima possint tantum coram Papa fieri.
 341 Quod quarta possit fieri coram Ordinario.

In Decretalibus tam Gregorij, quam Bonifacij, & in Clementinis, est titulus De renunciatione: quæ varia habet nomina. Aliquando enim vocatur cessio, aliquando resignatio, aliquando simplex renunciatio; & aliquando regressus: cum aliqua tamen differentia. Nam cessio propriè est, quando renunciatus nondum habet possessionem beneficij, sed tantum ius ad illud. Resignatio vero, quando aliquis ius suum renunciat in fauorem alicuius, quem nominat in ipsa renunciatione. Simplex autem renunciatio, quando neminem nominat. Regressus denique, quando aliquis ita renunciat, vt post mortem illius cui fit resignatio, beneficium reuertatur ad resignantem. Considerabimus autem primo renunciantem, secundo, modum renunciationis, tertio, effectum eiusdem, quarto, varias illius species.

De renunciantem.

SECTIO I.

Circa renunciantem obseruandum est, quod beneficiarius possit beneficio suo, tanquam rei ad se spectanti renunciare vel seripto vel verbo: idque per se ipsum vel per procuratorem renunciatus, possit reuocare eam renunciationem, quamdiu res est integra, hoc est, quamdiu non accessit approbatio Superioris: quantumcumque ipse renunciatus multa interea faciat, quæ facere soletis qui plene renunciauit, argumento cap. Lectæ, De renunciatione. Verumtamen is qui renunciationem reuocat, curare debet vt suus Procurator, vel Superior talem reuocationem intelligat antequam beneficium alteri conferatur: alioqui enim reuocatio non habebit locum, ex Clementina vnica, De renunciatione.

Aduerte vero ex cap. Quidem, De renunciatione: beneficiarium qui petijt & impetrauit à Superiore facultatem renunciandi suo beneficio, si postea mutet sententiam, cogi nihilominus renunciare. Præter quem casum dantur duo alij, in quibus beneficiarius tenetur beneficio suo renunciare, illudque relinquere. Prior est, quando committit peccatum, quod sic ius punit priuatione beneficij, vt exprimat obligari in conscientia illud relinquere. Exemplum habetur in eo, quod Concilium Trident. sess. 24. cap. 18. versu. Cauentur, De refo. m. statuit de ijs qui examinant Parochos iuxta eiusdem Concilij decretum: si aliquid recipiant ratione eiusdem examinis: tam eos ipsos qui accipiunt, quam illos qui dant, perdere omnia sua beneficia, nec posse absolui, nisi ea dimittant. Posterior casus est, quando pœna Ecclesiastica debetur etiam iure naturali. Ad illud enim quod est de iure naturali, quisque in conscientia statim tenetur.

Vbi aduerte, quod omnis obligatio iuris nature ad relinquendum beneficium, vel restituendum fructus perceptos, nascatur ex eo quod beneficiarius omittat officium, propter quod datur beneficium. Inde enim sequitur rectè rationi aduersari, vt beneficium retineat, vel fructus eius capiat, qui non potest, aut non vult officium propter quod ipsum datur, exercere.

Id quod potest tribus modis contingere. Primus est, quando beneficiarius habet essenziale impedimentum: vt si duxerit uxorem, vel professionem fecerit in religione approbata. Item si nolit suscipere Ordines, vel acquirere scientiam, quam tale beneficium requirit. Itemque, iuxta cap. Nisi, De renunciatione, ob scandalum, aut malitiam populi, ineptus esse etus

effectus sit ad eiusmodi officium exequendum. In quibus tribus casibus ille tenetur vel relinquere beneficium vel removere impedimentum si potest, ut potest in casu secundo. In tertio casu vero, beneficium resignando alteri, reservare sibi pensionem auctoritate Superioris interposita, iuxta cap. Ad supplicationem, De renunciatione, & receptam consuetudinem.

Secundus modus est, quando beneficiarius habet impedimentum officij tantum accidentale, hoc est, quo durante potest quidem facere officium, sed peccabit faciendo: ut cum est celsura Ecclesiastica irretitus. In eo casu enim, si respiciere velit, ac relinquere peccatum: potest quidem interea dum quantum potest liberationem à tali impedimento procurat, fructus beneficij sui percipere: sed si non sit spes quod eam obtinere possit, tenetur alteri digno, cui voluerit, beneficium ipsum resignare: quandoquidem nequit bonam conscientiam illud retinere, cum peccet siue faciens officium, impeditur censurâ, siue non faciens, iniuste percipiendo fructus qui ob officium dantur.

Tertius modus est, quando beneficiarius nullum quidem impedimentum habet; sed non vult officium ipsum facere: nam tunc vel debet se emendare, vel beneficium resignare alteri: a quo rata temporis quo eam primam voluntatem retinendo, officium omisit: perceptos fructus restituere: atque damna, si qua Ecclesiâ intulerit, resarcire.

Superest notandum quoad resignantem, duas regulas Cancellariâ observandas esse in renunciatione. Prior est, quæ dicitur de infirmis resignantibus. Posterior vero, quæ dicitur de publicandis resignationibus. Illa habet, ut si infirmus ex gravi infirmitate resignaverit beneficium suum in fauorem alicuius, vel alias: & post resignationem, etiam admissam, mortuus fuerit ex ea infirmitate intra 20. dies, à die consensus præstiti resignationi computandos, resignatio nulla sit: censeturque vacare beneficium, non per resignationem, sed per obitum beneficiarij. Hæc vero habet, ut resignatio admissa in curia Romana, publicetur seu manifesta fiat in lo loco beneficij intra sex menses, computandos à die consensus præstiti resignationi. Sin resignatio fiat coram Ordinario, ut publicetur intra mensem à tempore collationis: alioquin si resignans moriatur in possessione beneficij nulla publicatione facta intra sex menses, vel intra mensem, ut prædictum est, censetur beneficium vacare per mortem resignantis quidem, sed mortui in possessione: non autem per resignationem; ita ut resignatarius qui prouisus est, nullo ex resignatione titulo uti possit. Quæ regulæ sunt institutæ ad fraudes evitandas. Earum plenam explanationem ex Gomefio petere poterit qui volet, eam persequente plurimum questionum tractatione.

De modo renunciationis.

SECTIO II.

AD modum observandum in renunciatione sex conditiones sunt necessariae. Prima est, ut renunciatio fiat cum facultate Superioris: Sic enim Episcopus, etiam non consecratus, dummodo sit confirmatus, renunciare non potest Episcopatu sine facultate Papæ, ex cap. 2. De translatione Episcopati. Nec item Prælati exempti potest renunciare suæ prælaturæ, sine eadem Papæ facultate, ex cap. fin. De renunciatione. Qui vero subiungunt Episcopo, non possunt sine facultate ipsius beneficio suo renunciare ex cap. Admonet, De renunciatione. Et merito: quia Episcopi interest scire beneficij vacationem, ut possit illud conferre intra sex menses, ei ad conferendum constitutos, in cap. 2. De confessione præbendæ. Imo ex glossa ad Clementinam vnicam, De renunciatione, verbo, Manibus: quâdo beneficium datur per electionem, nominationem, vel presentationem, debet etiam adesse facultas eligentium, nominantis, vel præsentantis.

Renunciatio autem facta absque facultate, inualida est respectu Superioris: hoc est, Superior non obstante ea renunciatione, potest beneficium reuocare ad beneficium renunciatum, ex cap. Non oportet, 7. questio. 1. An vero sit etiam inualida respectu renunciantis, hoc est, An renun-

cians perdat ipsd facto titulum, si renunciet sine facultate, dubium est: quod Couarr. tractat in libr. 1. Variarum resolut. cap. 5. numer. sexto: ac partem negantem pluribus in eam citatis sequitur. Et merito, quia in cap. finali, De renunciatione, expresse habetur de exemptis, quod si renunciant absque auctoritate Papæ, renunciatio non valeat: & in cap. Quod in dubijs, eodem titulo, habetur generaliter de ceteris, quod si resignent in manibus laici, atque adeo Superioris incompetens, priuandi sint beneficio. Unde sequitur non esse priuatos ipso facto: & hinc rursus, eam renunciationem esse inualidam, & ex qua beneficium non vacet, nec amittatur.

Secunda conditio est, ut renunciatio fiat scienter. Nam nemo renunciat ei, quod ignorat, ff. De inofficioso testamento, lege Mater. Unde si vel termini iuris sint ignoti, vel alij procedendi modi sint obscuri, ij debent renunciati significari, ac declarari: alioquin per tales obscuritates decipiens ipsum, tenetur ad restitutionem. Vide Sylu. in verbo, Renunciatio, qu. 6.

Tertia conditio est, ut renunciatio fiat sponte, & propria voluntate. Hinc enim irrita est renunciatio quæ à beneficiario furioso fit extratempus, quo est mentis compos: argumento cap. Quamuis, 7. questio. 1. cum tunc non habeat liberam voluntatem resignandi, utpote qui non est talis voluntatis particeps, ex cap. Si quis insanians, 15. questio. 1. & Clement. Si furiosus, De homicidio. Irrita etiam est quæ fit dolo: ex cap. Lectæ, De renunciatione: vel vi, ex Clementina 2. De pœnis. Vide Rebuffum in praxi beneficiorum par. 3. tit. De causis resignationem irritantibus.

An autem irrita quoque sit metu facta, dubitatur: nam irritam esse cum Rebuffus decis. 203. in antiquis, & quibusdam alijs Rebuffus ibidem de resignatione metu exorta, putat ipso iure irritam esse, sicut & electionem metu factam, aut matrimonium metu contractum, Coralius vero in sua paraphrasi, in materiam Sacerdotiorum, par. 1. cap. 8. numer. 11. putat non esse irritam ipso iure, sed rescindendam esse officio Iudicis: ad quod facit textus in cap. Abbas, De ijs, quæ vi, iuncta glossa ad verbum Coactus. Et ita tenuit Rota decisione 374. in nouis. Ac confirmatur: quia ex communi tam Theologorum, quam Iurisperitorum sententiâ, metus non ita tollit absolute voluntarium, ut facta metu, censentur inuoluntarie facta. Quod si pacta, conventiones, contractusque; aliqui metu facti, iure ipso sint nulli; id propterea fit, quod de illis esse nullos, sit constitutum, ut & de nonnullis alijs enumeratis in memorata glossa.

Quia igitur nunquam in iure exprimitur, ut resignatio metu facta, sit nulla ipso iure videtur vnius dicendum, Iudicis tantum officio esse rescindendam iuxta statum capit. Abbas, & duo sequentia. Nihil refero vero siue beneficiario, siue personæ ei sanguine proximè coniunctæ, talis metus incutatur, argumento cap. Sciant, De elect. in 6. siue etiâ quocunque alio modo; excepto casu, quem iam ante ex Clem. 2. De pœnis attigimus: scilicet siue per sui captionem, & incarcerationem cogatur beneficio suo renunciare: quia tunc renunciatio est inualida.

Dubitatur quoque, An si minor 15. annis renunciauerit beneficio, valeat renunciatio. De quo disputat glossa, ad cap. Ex parte, verbo, Quamuis minor, De restitut. spoliatorum. Atque partem affirmantem tenet Syluester verbo Minor, in fine: quia minores in beneficiis, & alijs causis spiritalibus habentur pro maioribus, ex cap. finali, De iudicijs, in 6. Couarruias vero partem negantem sequitur, in libr. 1. Variarum resolutionum, cap. 5. num. 3. & melius: quia quod beneficiarius minor censetur maior 25. annis, priuilegiū est, quod retorqueri non debet in dispendium illius in cuius fauorem datur, ex regula 61. iuris in sexto. Quanquam si talis intra triennium non petat suam restitutionem, nec saltem protestetur de impedimento actus, illam postea non impetrabit propter triennale prescriptionem, de qua egimus in præced. cap. 18. Adde his ex defectu propositæ tertiæ conditionis, censeri inualidam renunciationem factam in seruire, & incendio morbi acuti; ut in phrenesi, iuxta capit. Gonfaldus, 17. questio. 2.

Quarta conditio est, ut renunciatio fiat gratis, id est, nullo interueniente pretio, vel præmio, quo pecunia, vel res

332.

333.

334.

335.

AL
IS

quæ si pecunia æstimabilis, detur: alioquin enim esset renunciatio simoniaca. Quinta conditio, vt non interueniat fraus. Nam si fraude renunciatio extorqueatur ab eo qui renunciat, illa est invalida, ex 15. quæstio. 6. cap. 1. v. g. si quis dicat beneficiario; quod ipsius pater petat literas renunciationis, vt ei conferatur aliud beneficium. Similiter si renunciatus decipiat illum cui renunciat: vt v. g. si ille expectet beneficium pinguius, quod huic dandum erat, nisi facta esset talis resignatio. eo enim casu renunciatus amittit vtrumque beneficium, id est, tam illud cui renunciat, quam illud quod ob illam fraudulentam resignationem acquisiuit, ex cap. 2. Derenunciant. in sexto. Postrema conditio est, vt beneficiarius renunciet apertis verbis. Quare si tantum dicat alteri, quod submittat se ipsius misericordiam, vel gratiam, aut beneuolentiam, non censetur facta renunciatio, ex cap. Sane, & cap. Veniens, De renunciatione.

De effectu renunciationis.

SECTIO III.

336. **E**ffectus renunciationis in eo consistit, vt cum valide facta fuerit, beneficium vacare censetur, nec renunciatus possit vi prioris tituli, & absq; noua collatione illud repetere, ex cap. Ex transmissa, ex cap. Super hoc, De renunciatione, & ex cap. 3. & 4. De restitut. spoliatorum. Nec item capere possit fructus eiusdem beneficii resignati: ne quidem ex donatione illius, cui facta est resignatio: si enim id fecerit, tam ipse, quam ille cui resignauit, sunt excommunicati ex communicatione reserua. Papa in Conc. Trid. sess. 22. cap. vlt. De reform. Vbi & additur, vtrumq; priuari omnibus beneficijs, quæ ipsi tunc habent.

337. Porro iuxta cap. secundum De renunciat. ille qui beneficio renunciat, potest ad illud demereri eligi: danturque tres casus in quibus ipse potest sine noua electione, aut collatione redire ad beneficium resignatum. Primus est, quando resignauit, vt haberet aliud beneficium, quod postea intellexit collatum esse à Summo Pontifice. Tunc enim statim rediens ad suum beneficium, recuperat illud: alioquin vtrumque perdit, ex cap. Si beneficia, De præbendis, in 6. Secundus est, quando aliquis resignat beneficium, vt permutet illud cum beneficio alteri. Nam si permutatio non habeat postea locum, potest redire ad beneficium suum, ex cap. Cum vniuersorum, De rerum permutatione, & ex Clem. vnica eodem titulo. Imò in permutatione, talis conditio expresse ponitur, aut saltem subintelligi solet. Tertius casus est quando aliquis resignat beneficium alicui quem nominat, & non alias, nec alio modo: tunc enim si illi nominatum beneficium non conferatur, resignans redit ad illud. Pro quo facit ratio: quia quando conditio apponitur, contractus non valet nisi conditio impleatur, ex cap. 3. & 4. De conditionibus appositis. Talis vero conditio prout exponitur in sequenti sect. nisi interueniat consensus Papæ, efficit renunciationem simoniacam. Qua de re videndus est Nauarrus in *Enchir. cap. 23. num. 107. vsq; ad decimum.*

338. Nota autem in tribus prædictis casibus, si beneficium resignatum non dum sit alteri collatum, cum qui renunciat posse propria autoritate ad illud redire, ex Sylu. *Permutatio 2. quæst. vlt. conclus. 5.* Quamquam vt videtur lites in foro exteriori, melius est id facere auctoritate Episcopi: præsertim cum inter Doctores non satis constet, an tunc sit opus noua collatione, sicut opus esse constat quando post renunciationem collatum est alteri beneficium. Nota præterea renunciantem beneficio non posse ad illud absq; noua collatione redire, intelligendum esse cum renunciatio fuerit vere facta: non autem cum tantummodo facta fuerit procuratio ad resignandum. Nam quæuis beneficium vacet per resignationem, non vacat tamen per procuracionem ad resignandum; quæ sic reuocari potest, vt resignatio non teneat, facta post reuocationem, quæ venerit in notitiam procuratoris, ex Clem. vnica, De renunciatione. Quamquam in renunciatione ex causa permutationis, cum tractatus ea renunciatione ex causa permutationis, cum tractatus ea ratione fit à compromittentibus, vt in eo vtrinq; Procuratores constituantur ad renunciandum, & acceptatum: non potest alter ex contrahentibus Procuratorem suum reuocare, altero non consentiente; quia ibi constitutio Procuratoris

pars est contractus, quem reuocatio infringere nequit, non interueniente consensu alterius contrahentis.

De diuersis speciebus renunciationis.

SECTIO IV.

339. **R**enunciatio quædam est tacita, & quædam expressa. Tacita dupliciter contingit: vno modo ex actu per quem priuatio beneficii inducitur iure ipso: vt per contractum matrimonij, per ademptionem secundi beneficii, quod teneat non potest cum primo; & sic de alijs, quos proposuimus in præcedenti cap. sectione 2. Altero modo ex præsumptiua voluntate, quæ quis renunciasse censetur, cum literas alia instrumenta suæ collationis resignauit in manibus Superioris, prout in cap. Cum pridem, De pænit. ad iudicia voluntatis, ex quibus conijciatur mens renunciandi. Neq; enim sola datio instrumentorum facit vrgentissimam iuris præsumptionem de tacita voluntate renunciandi: cum non sit verosimile, eum qui multis forte expensis, & laboribus obtinuit beneficium, voluisse tam facile illud relinquere: ex cap. Super hoc, De renunciatione.

Expressa autem renunciatio contingit, quando quis per se aut per procuratorem dato mandato, curauit ius beneficii per verba significantia, manifesta, aperte sponte prolata. Duplexque esse potest, vel pura, & simplex, vel conditionata, seu modificata. Pura est, quæ fit sine ulla conditione, aut pacto. Cui de iure auctoritatem prebere potest ille Superior ad quæ pertinet beneficii collatio: ex glossa ad Clem. vnica De renunciatione, verbo Manibus. Qui quidem nonnunquam est solus Papa, nonnunquam Episcopus, nonnunquam etiam Episcopo inferior, prout habitum est in præcedenti cap. 17. sectione 1.

340. Conditionata vero, seu modificata renunciatio est, quæ fit cum conditione, & pacto. Et quadruplicis speciei esse potest: nam quædam fit in fauorem certæ personæ, & non alias, nec alio modo. Quædam vero fit cum reservatione pensionis constitutæ in beneficio resignato, vel in persona acceptante resignatione, iuxta cap. 2. Nisi essent, De præbendis in fine. Quædam tertio fit cum regressu; & quædam deniq; ex causa permutationis, non alias.

De prima specie notandum est, eiusmodi resignationem fieri posse tantum coram Papa; propter pactiorem quæ iure prohibita (per cap. Quem pio, sub fine, 1. quæst. 2. & cap. Cum pridem, atq; cap. finale, De pactis) facit simoniam in beneficijs, quam uoluntati posituam: in qua ordinarius collator dispensare non potest, & per consequens nec admittere renunciationem cum ea factam. Potest vero beneficium in manibus suis renunciati, conferre personæ pro qua renunciatus illud resignauerit sine pacto: dummodo, iuxta cap. Tuam in Domino, De etate, & qualitate, non conferat ex carnali affectu eorum, qui rogant: sed propter merita eius pro quo supplicatum est: nam tunc nulla, ne quidem positua, simonia est: argumento cap. Tuam nos, De simonia.

Summus Pontifex vero, quamuis dispensare non possit in simonia iure diuino prohibita: potest tamen in simonia positua, seu iure tantum Ecclesiastico prohibita; atq; adeo admittit pacta beneficiorum, præsertim sub titulo, & nomine amicabile compositionis: vt in cap. Super eo, De transact. & in cap. Nisi essent, De præbendis. Iam quod sit renunciatus, utrum suum, ac dominium retineat donec ille in cuius fauorem facta est renunciatio, beneficium renunciatum acceptauerit, habes apud Rebuffum in praxi beneficiorum 3. part. titulo De resignatione conditionali n. 15. & 17.

De secunda specie, idem quod de præcedenti dicendum est; nempe talem resignationem fieri posse tantum coram Summo Pontifice, propter simoniam posituam, quæ committitur curando beneficium cum pacto percipiendi aliquid de fructibus illius. Id enim aperte aduersatur iuri Canonico in citato cap. Nisi essent, & in cap. Non satis, De simonia.

De Tertia dicendum quoque est; concessione tantum Papæ fieri posse, vt resignatio sit cū regressu, id est, fiat ea lege, vt si contingat resignarium præmori resignanti, hic possit redire ad beneficium resignatum, sine alia conditione. Namque talem etiam aduersari iuri Canonico patet eo eo, quod contra canonicas institutiones inducat votum caplandæ mortis, & faciat beneficia quodammodo hæreditaria.

De

De quarta & vltima specie dicendum est resignationem ex causa permutationis posse fieri coram Ordinario: cui non licet alij, quam compermutantibus conferre beneficia resignata ex cap. vnico, De rerum permutatione, in sexto, & ex Cle. n. vnica, eodem titulo. Eidemq; resignationi commune esse cum antedictis renunciationibus conditionatis: vt si conditio apposta, hoc est, *permutatio*, non impleatur (quia scilicet alter permutantem moritur ante rem perfectam, vel non vult eam perficere, vel non potest ob aliquod impedimentum) neque beneficio renunciatum esse videatur: cum sit commune omnibus actibus conditionalibus, vt nequeant aliter admitti, vel effectum sortiri, quam si impleantur in forma constituta: iuxta cap. Cum dilecti, De rescriptis, & legem, Qui heredem, & legem Manius ff. De conditionibus, & demonst. De simonia quæ committitur in resignatione beneficiorum tractauimus ex professo in præcedenti libr. 23. c. 18. quæst. 2. & in sequenti tertia, de ea quæ in beneficiorum permutatione: de qua restat dicendum.

CAP. XXIV.

De beneficiorum permutatione.

SVMMARIVM.

- 342 Iure licita est beneficiorum permutatio, si fiat auctoritate Superioris, & iusta id sit causa: & quis sit talis Superior.
- 343 Partes possunt de permutat. one tractare tantum sub beneplicito Superioris, ac requirere consensum aliorum, si quorum inter sit.
- 344 Quid requiratur cum beneficiis permutanda pertinent ad diuersas dioceses: & quod beneficia non possint permutari cum alijs spiritualibus.
- 345 Po est beneficium pinguis cum tenet permutari: & vnum cum duobus.
- 346 De permutatione beneficiorum inæqualium, quid sit tenendum.

DE hac legi possunt D. Anton. 3. parte tit. 15. cap. 3. Angelus in verbo Permutatio, quæst. 3. & aliquot sequentibus. Syluester eodem verbo 2. per totum, & Tabien. verbo, Beneficium, 3. q. 14. & sequentibus, Rebuffus in praxi, beneficiorum 3. part. tit. De permutatione, Nicolaus de Milis in verbo, Permutatio, ex recentioribus qui antiquiores citant, Azor in 2. par. Moral. Inlit. lib. 7. cap. 29. & 30. ac Suarez De religione, tract. 3. lib. 4. cap. 31. 32. 33 & 34.

Atque licitam esse iure Canonico beneficiorum permutationem, & in manibus Episcopi fieri posse iam patet ex proxime dictis. De cæteris ad eam pertinentibus, documenta aliquot notanda sunt pro praxi.

Primum est, Permutationem beneficiorum factam sine auctoritate Superioris, simoniacam censeri. Vide Syluestrum loco cit. quæst. 1. Qui in sequenti 2. docet istum Superiorem non esse semper Episcopum respectu suorum inferiorum: quia nonnunquam beneficij collatio, & institutio non pertinet ad illum, sed ad alium: ad quem pariter poterit pertinere, permutationi auctoritatem præbere. Cui doctrina aduersatur, quod talis auctoritas habeatur tantum ex privilegio iuris, quod Episcopo conceditur nominatim in cap. Quæ situm, De rerum permutatione, & in cap. vnico, eodem tit. in sexto: ita vt in praxi, tenendo certum, & relinquendo incertum, oporteat recurrere ad Episcopum pro tali permutatione, cuius dignitati prædictam potestatem annexam esse dubium non est: & alij vero conuenire aperte negatur non modo à Federico de Senis in tractat. permutationum quæst. 22. (de quo Ludouicus de Milis loc. cit. additione 3.) sed etiam ab auctore glossæ ad Clemen. vnica, De rerum permur. verbo Conferantur. Aduerte tamen ex Azorio alios citare in memorato cap. 29. quæst. 4. doctrinam Syluestri posse habere locum, quoad Prælatos Episcopo inferiores dignitate, qui de consuetudine præscriptâ, aut Sedis Apostolicæ privilegio, iurisdictionem habent Episcopalem, nulli Episcopo proxime subiecti, & prædicti potestate conferendi

illis subditis beneficia: & eos institutiendi, ac etiam amouendi à beneficio, si quando opus fuerit.

Non debere vero Superiorem permutationi auctoritatem præbere, nisi ex necessaria causa, bene idem Sylu. addit quæst. 3. per cap. Quæ situm, §. finali; De rerum permutatione. Simul ex D. Thoma in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 3. ad octauum, admonens eam necessitatem non esse metiendam commodo temporali permutantium; sed spiritali: p. ta quod in tali loco poterit quis melius Deo seruire, quam in alio.

Secundum documentum est: non posse quidem partes facere in se conuentionem, promissionem, vel pactionem, aut conclusionem: posse tamen de permutando tractare; submitiendo se dispositioni Superioris; imo & posse concludere non quidem absolute, sed sub expressa conditione, seu facta hac reservatione, si Superior ad quem attinet, voluerit. Hoc in quæst. 5. ex Panormi. t. 8. quibusdam alijs habet Syluester, consentiuntque cæteri in initio nominati. Probaturo vero quoad priorem partem quia ius permittens beneficiorum permutationem, consequenter permittit ea quæ ad illam faciendam requiruntur: tractatus autem inter partes, ad eam requiritur: sicut & ad alios contractus vtriusque onerosos. Quoad posteriorem vero, probatur: quia talis conclusio non est vera conclusio, cum suspendatur vsq; ad Superioris consensum.

Tertium documentum est: ad permutationem requiri consensum eorum ad quos pertinet presentatio, vel electio ad beneficia permutanda. Ratio est, quia permutatio alioquin non valeret, vt aliquot citatis in in memorato tractatu De permutatione num. 21. Rebuffus notat. Addens in num. 22. ex Federico de Senis, quod si tales requisiti nolint consentire, cogi possint, quando permutatio est utilis Ecclesiæ: De qua re tanquam solita tractatum in foro externo: causidicorum est respondere.

Quartum documentum est, Permutationes beneficiorum, siue fiant auctoritate Ordinarij, siue Papæ, aut Legati ipsius, non requirere vt permutantes faciant mentionem de alijs beneficijs quæ obtinent. Hoc ex Federico quæstione 18. habet Nicolaus de Milis loco cit. in fine secundæ additionis.

Quintum documentum est, Quando beneficia in diuersis diocesis existunt, permutationem debere fieri auctoritate vtriusque Episcopi earundem dioceseon. In quo casu melius esse permutationem fieri vtroq; Episcopo simul presente, vel vno contentente alteri suam potestatem: quam ex interuallo temporis, id est, quam altero Episcopo auctoritatem suam præstante, post elapsum tempus quo alter suam præstitit, Syluest. ex Ioanne Andrea habet in quæst. 13. concl. 7.

Sextum documentum est, Post quæcunque beneficia permutari: siue conformia sint, vt duæ præbendæ; siue difformia, vt præbendæ, & beneficium curatum. Aduerte autem beneficium manuale, posse quidem permutari: sed posse quoque per Superiorem perinde reuocari ac ante permutationem, prout habet Rebuffus in cit. titulo De permutatione numero 50. Non posse autem beneficia vnita permutari (ideoque in illis propositum documentum exceptionem patitur) docet Rota decis. 160. in Antiquis. Nec item posse beneficia quæ tenentur tantum ex dispensatione Papæ, vt docet item Rota decis. 339. in nouis: ponens exemplum de ea quæ fit illegitimo. Ratio vero est, quia talis dispensatio non extenditur ad aliud beneficium, neque ad aliam personam.

Itemque nec posse beneficia commendata ad tempus. Nec enim talia cum habitis in titulum permutari posse, nisi ille qui commendauit fecerit ad id potestatem, docet Panormi. ad cap. Cum olim, De rerum permutatione num. 8. Ratio illius est: quod in cap. vnico, in 6. & Clem. vnica, vtrobiq; De rerum permutatione, tantum concedatur Clericis beneficia sua permutare. At is cui commedatum est ad tempus beneficium, non potest dicere illud suum. Addit in sequenti nu. 4. nec habentes expectatiua à Papa, posse inter se iura sua permutare: quia talia non sunt beneficia: & Canones permittunt tantum beneficia permutari. Idem eodem argumento iudicandum est cum Nauarro in Enchir. cap. 23. nu. 100. versu 3. de cæteris habentibus tantum ius ad beneficium: vt de no-

343

344